Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
Vanha talvitie 2-6 A 11
00580 HELSINKI
Markku Marttinen

22.10.2018

Eduskunnan maatalousjaosto

ASIA: ASIANTUNTIJALAUSUNTO HE 123/2018 VP HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2019

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö (SVK) on tutustunut asiakohdassa manittuun esitykseen ja esittää lausuntonaan siitä seuraavaa.

Kalatalouden edistäminen (30.40.51)

Vuoden 2018 alusta kalastonhoitomaksua korotettiin noin 15 % ja vuoden 2018 maksukertymäksi arvioitiin valtion talousarvioesityksessä 10,1 miljoonaa euroa. Tulokertymän arvioitu kasvu 1,4 miljoonaa euroa kohdistettiin kalastuslain 82 §:n mukaisista käyttökohteista 70-prosenttisesti korvaukseksi vesien omistajille viehekalastuksen aiheuttamasta kalastusrasituksesta. Talousarvioesityksessä lisäkertymä väitettiin kuitenkin käytettäväksi kalavesien hoidon vahvistamiseen, vaikka omistajakorvauksien käytön kohdentamisesta kalavesien hoitoon ei voida mitenkään ohjata. Em. korvausrahat muodostavat peräti 35 % koko määrärahan arvioidusta käytöstä vuonna 2018.

SVK totesi lausunnossaan 22.10.2017 em. talousarvioesityksestä Eduskunnan maatalousjaostolle, että odotettua lisäkertymää ei tulla saavuttamaan, kuten aina on käynyt korotettaessa maksuja. Vuoden 2018 syyskuun lopussa lunastettuja vuosilupia, joista kertymä pääasiassa muodostuu, oli noin 174 000 kpl, kun niitä oli lunastettu vuoden 2017 syyskuun loppuun mennessä noin 192 000 kpl.

SVK katsoi em. lausunnossaan, että arvioidun lisäkertymän kohdentaminen vesien omistajakorvauksiin voi romahduttaa jatkossa sekä lupatulokertymän että kalatalouden toimintakyvyn. Kalastonhoitomaksuvelvollisista huomattava osa jättää edelleenkin maksun maksamatta ja maksukertymän kasvattamiseksi on SVK esittänyt lukuisia keinoja. SVK vastusti em. viitaten maksun korottamista.

Vuoden 2019 kertymäksi arvioidaan kalastonhoitomaksun hinnankorotuksesta huolimatta enää 9,4 miljoonaa euroa. Määrärahaan on kuitenkin siirretty toiselta momentilta 0,9 miljoonaa euroa MMM:n Omakala-hankkeeseen, jolloin määrärahan arvioitu käyttö v. 2019 on 10,3 miljoonaa euroa.

Kun määrärahasta poistetaan Omakala-hankkeen osuus, on määrärahan (€) arvioitu käyttö hallituksen vuoden 2019 talousarvioesityksessä seuraava (suluissa v. 2018 määrärahat valtioneuvoston raha-asianvaliokunnan käsittelyn jälkeen):

Käyttötarkoitukset 1-3	5 359 000 (5 820 000)
Käyttötarkoitus 4	3 327 000 (3 580 000)
Käyttötarkoitus 5	700 000 (700 000)

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
Vanha talvitie 2-6 A 11
00580 HELSINKI
Markku Marttinen

22.10.2018

Määrärahasta supistuisivat siis eniten käyttötarkoitukset 1-3, noin 460 000 eurolla. Vaikka myös omistajakorvaukset (käyttötarkoitus 4) supistuisivat noin 250 000 euroa, olisi niiden osuus (35 %) silti edelleen hyvin korkea.

Kalastuslain 82 §:n mukaan kalastonhoitomaksuina kertyneet varat käytetään:

1) kalavesien kestävän käytön ja hoidon suunnittelusta ja toimeenpanosta, ohjaamisesta ja kehittämisestä sekä kalastuksenvalvonnasta aiheutuviin kustannuksiin;
2) kalatalousalueiden toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin;
3) kalatalousalan neuvontapalvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin;
4) kalavesien yleiskalastusoikeuksien hyödyntämiseen sekä kalastusopastoimintaan perustuvasta käytöstä maksettaviin korvauksiin vesialueen omistajille; sekä
5) valtiolle ja Metsähallitukselle kalastonhoitomaksun kannosta aiheutuvien menojen maksamiseen.

SVK tähdentää, että vesien omistajakorvaukset (käyttötarkoitus 4) eivät ole korvamerkittyä kalavesien hoitorahaa, vaan korvausrahaa viehekalastuksen (= maksullisen yleiskalastusoikeuden) aiheuttamasta kalastusrasituksesta. Näin korvausrahoihin ei varat myöntävä ELY-keskus voi kalastuslain 83 §:n mukaan vaikuttaa, vaan omistajat voivat korvausrahansa käyttää miten haluavat.

SVK painottaa, että käyttötarkoituksiin 1-3 on saatava lisää varoja. Erityistä huomiota tulee kiinnittää kalastajien neuvonnan ja valvonnan tehostamiseen ja kalastusharrastuksen lisäämiseen maksujen laiminlyönnin vähentämiseksi ja maksukertymän nostamiseksi kalastuslakiuudistuksen mukaiselle tavoitetasolle.

Viitaten edellä esitettyyn SVK katsoo, että vuoden 2019 talousarvioesityksessä käyttötarkoituksiin 1-5 osoitetut määrärahat on palautettava vastaamaan niitä jakosuhteita, jotka olivat käytössä ennen viime vuotista kalastonhoitomaksun korotusesitystä. Tämä tarkoittaa käyttötarkoitusten 1-3 osalta noin 5,87 miljoonaa euroa ja käyttötarkoituksen 4 osalta noin 2,82 miljoonaa euroa.

Vesi- ja kalataloushankkeiden tukeminen (30.40.31)

Kalataloudellisiin kunnostus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeisiin on vuoden 2019 talousarvioesityksessä kohdennettu 757 000 euroa. Mitoituksessa on huomioitu kärkihankerahoituksen päättyminen ja kertaluonteisen lisäyksen (kalatiet) poisto (3,9 miljoonaa euroa).

SVK toteaa edellä olevasta, että käytännössä palattaisiin siis entiseen, vuosikausia jatkuneeseen alimitoitettuun budjettiin kalateiden krooniseen rahoitustarpeeseen nähden. Kalatiestrategian eteneminen hidastuisi näin huomattavasti.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
Vanha talvitie 2-6 A 11
00580 HELSINKI
Markku Marttinen

22.10.2018

Suomessa on Keski-Suomen ELY-keskuksessa tehdyn selvityksen mukaan 30 000 vesistörumpua, jotka ovat täydellisiä nousuesteitä kaloille. Tuhansia kilometrejä kalojen luontaisia elinympäristöjä on jäänyt ylitysrakenteiden sulkemiksi. Lukuisissa tapauksessa yksityiset tierummut eivät täytä vesilain eivätkä vesienhoitolain vaatimuksia.

Tänä vuonna uusitun yksityistielain (560/2018) 74 §:n mukaan luonnonsuojelulain mukainen viranomainen on asianosainen yksityistietoimituksessa, kun kyseessä voi olla esimerkiksi kalankulkua haittaavien siltarumpujen rakentamineen puroon tai jokeen. Tietä rakennettaessa tulee em. lain 19 §:n mukaan ottaa huomioon kalalajistolle ja muulle vesiluonnolle aiheutuvat haittavaikutukset ja mahdollinen luvan tarve. Vastaavasti tie on kunnossapidettävä (24 §) niin, että tiestä tai sen käyttämisestä ei saa aiheutua tarpeetonta haittaa ympäristölle tai muuta yleisen edun loukkausta. Kunnossapidossa on noudatettava, mitä mm. vesilaissa säädetään. Tien rakentamiseen tai kunnossapitoon ei saa ryhtyä ennen kuin lupa on myönnetty.

On siis itsestään selvää, että yksityisteiden rakentamisen ja kunnossapidon yhteydessä on ryhdyttävä toimiin myös kalan kulun helpottamiseksi lukuisten purojen ja jokien ylityksissä.

Viitaten valtioneuvoston hyväksymään kalatiestrategiaan ja uusittuun yksityistielakiin SVK esittää, että vuoden 2019 talousarviossa esitetään 4 miljoonaa euroa kalateiden rakentamiseen sekä kalankulkua helpottavien rakenteiden tekemiseen yksityisteihin.

Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry

Markku Marttinen
toiminnanjohtaja